

چرا همایش نفت؟

سیدعماد حسینی

گفتگو

ما را در این صد سال نفت شناسایی کنند، ارمغانی نه چندان کم‌بها به کارگزاران و سیاستگذاران نفت ارزانی داشته‌اند.

ماهنامه «تازه‌های انرژی» با باور به چنین رویکرد و رویه‌ای در پی آن است که از طریق انتشار مجله و نیز برگزاری کارگاه‌ها و همایش‌های علمی، به ایجاد فرصت‌های یادشده و دستیابی به رهیافت‌های نو و اثربخش در زمینه مدیریت انرژی کمک کند. به همین منظور، صد سالگی نفت در ایران، بهانه‌ای شد تا ضمن انتشار ماهنامه، «همایش صد سال نفت در ایران» مورد توجه قرار بگیرد و برای برگزاری بهینه آن، تمهید دیگری اندیشیده شد که عبارت بود از برگزاری یک سلسله پیش‌همایش‌ها برای طرح بهتر مسائل و مطالعه جوانب.

آخرین پیش‌همایش با عنوان «صد سال نفت در ایران و قانونگذاری» در هفته اول آبان‌ماه سال جاری برگزار خواهد شد و طی آن استادان دانشگاه و مدیران حقوقی وزارت نفت به ایراد سخنرانی می‌پردازند. پس از آخرین پیش‌همایش، در روزهای ۲۷ و ۲۸ آبان، «همایش بین‌المللی صد سال نفت در ایران» برگزار می‌شود.

درباره این همایش، گفتگوی کوتاهی نیز با دکتر مسعود غفاری، عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس و دبیر علمی همایش بین‌المللی صد سال نفت در ایران انجام دادیم که در ادامه می‌خوانید.

سر زده که فقط ناخوشایندیهای نفت را چشیده‌ایم؟ برای کندوکاو پرسشهایی از این دست، الزاماتی وجود دارد. عاملان (Agents) جدیدی نیز باید در این چاره‌اندیشی مشارکت کنند. اینها را در واقع، همان عاملان توسعه‌گفتمانی می‌توان نامید. این عاملان جدید، در دانشگاه‌ها، مؤسسات پژوهشی، انجمن‌های علمی و نشریات تخصصی به مطالعه، پژوهش، تفکر و هم‌اندیشی می‌پردازند و می‌کوشند با نگاهی از بالا مسائل را بررسی و تحلیل کنند. حضور این عاملان، مدیریت انرژی را مبتنی بر دانش (Knowledge Based) می‌کند. نشریات و انجمن‌ها، فضای تازه‌ای ایجاد می‌کنند که در آن تازه‌ترین فرضیه‌ها، یافته‌ها و نظریه‌های کارشناسی و علمی مطرح شوند و اشخاصی که درگیر رتق و فتق اجرائیات انرژی‌اند از طریق این عاملان، با اشخاصی که در ساحت آکادمیک و نظری، چشم‌اندازهای نو یافته‌اند، آشنا شوند و به هم‌فکری و تبادل تجربیات بپردازند. این را دامن زدن به جریان مدیریت دانش (Knowledge Management) می‌گویند که عاملیت آن را نهادهای علمی و مطبوعاتی و سازمان‌های غیردولتی برعهده می‌توانند گرفت.

بنابراین اگر نشریات تخصصی، انجمن‌های علمی و کارشناسان بتوانند با نگاهی بلندمدت و پروژهای به مقوله مدیریت انرژی بنگرند و ریشه‌ها و علل ناکامیهای مختلف

«تازه‌های انرژی» با توجه به این باور که ابعاد اقتصادی، سیاسی و صنعتی نفت، مناسبات متنوع اجتماعی ما را در بر گرفته‌است، یکی از اهداف خود را تلاش در جهت بسط گفت‌وگوهای نظری انرژی قرار داده‌است. بدین معنا که نیل به رهیافتی نو در زمینه مدیریت انرژی مستلزم جستجوی افق‌های تازه است. نفت زمانی می‌تواند مایه رفاه، آسایش و توسعه ما شود که بتوانیم خود را از اسارت آن به در آوریم و به روشی

عقلانی و آینده‌نگر ذخایر آن را مدیریت کنیم. اما پرسش اساسی این است که چرا پس از طی صد سال حیات نفتی، ما هنوز به الگوی روشن و اثربخش در زمینه مدیریت منابع انرژی - به ویژه نفت - نرسیده‌ایم. چرا برخورداری از نفت، کشورهای دیگر را چون ما آشفته نکرده‌است؟ چه تجربیات، عملکردها و سیاست‌گذاری‌هایی سبب شده که نفت، عامل قوت برخی کشورها شود و در این سو، چه خطاهای یا غفلتهایی از ما

برپایی همایش بین‌المللی صد سال نفت در ایران با نگاه به چه اهداف و اولویتهایی برنامه‌ریزی شده است؟

با کشف نفت در پنجم خرداد ۱۹۰۸ میلادی/۱۲۸۷ خورشیدی در مسجد سلیمان، ایران موقعیت و پایگاهی راهبردی در تحولات سیاسی و اقتصادی جهان یافت و در عرصه رقابت میان قدرتهای بین‌المللی قرار گرفت. همچنین نفت در یکصد سال اخیر تحولات، سرنوشت و تقدیر سیاسی، اقتصادی و اجتماعی ایران را نیز رقم زده است.

بنابراین بررسی و تجزیه و تحلیل این تحولات از زوایای گوناگون می‌تواند کشور ما را در گذار از چرخه‌های گوناگون توسعه سیاسی و اقتصادی و سایر تحولات پیش‌رو یاری رساند. این همایش با این رویکرد می‌کوشد اهداف پژوهشی زیر را پیرامون صد سال نفت در ایران پیگیری کند:

- ۱- بررسی تأثیر نفت در حیات اجتماعی، سیاسی و اقتصادی کشور؛
- ۲- آشنایی با نقش نفت ایران در تحولات جهانی در گذشته، حال و آینده؛
- ۳- یافتن پاسخی برای پرسش‌های راهبردی در زمینه مسائل نفت و انرژی؛
- ۴- شناسایی نیازها و اولویتهای؛
- ۵- اشاعه یافته‌های پژوهشی پژوهشگران؛
- ۶- ترویج و تمرکز بحث‌ها بر مسائل و موضوعات مربوط به سیاستها و اقدامات؛
- ۷- تهیه و تدوین مجموعه منسجمی از دانش حاصل از تحقیقات جاری به‌منظور تولید و انباشت ادبیات در این زمینه.

این همایش با همکاری کدام نهادها برگزار می‌شود؟

از آنجا که این همایش دارای اهداف و اولویتهای آکادمیک است، نهادهای همکار و همراه عمدتاً از دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی مانند مؤسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی، دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه صنعتی شریف، دانشگاه تربیت مدرس، مؤسسه مطالعات بین‌المللی انرژی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی، ماهنامه «تازه‌های انرژی» و مؤسسه مطالعات دین و اقتصاد هستند.

ظاهراً تاکنون پنج پیش‌همایش نیز برای همایش اصلی که آبان‌ماه بوده است، برگزار شده است. هدف از برگزاری پیش‌همایش‌های مختلف چیست؟

با توجه به وسعت دوره تاریخی مورد نظر این همایش و همچنین مباحث گوناگون آن، برای ایجاد آمادگی بهتر برای برگزاری همایش اصلی و ایجاد فضایی مناسب برای طرح مسائل بیشتر در فضای دانشگاهی و آشنایی بیشتر دانشجویان و علاقه‌مندان و مشارکت مراکز علمی و پژوهشگران و انتخاب مقالات برتر و ایجاد فرصت بیشتر برای تبادل نظر علمی، این پیش‌همایش‌ها پیش‌بینی شد که تاکنون پنج پیش‌همایش نیز برگزار شده و سه پیش‌همایش دیگر نیز در حوزه‌های سیاست‌ خارجی، تکنولوژی و صنعت، و قانونگذاری در حوزه صنعت نفت برگزار خواهد شد.

این همایش در چه سطحی برگزار خواهد شد و دستاوردهای آن چه خواهد بود؟

این همایش در سطح بین‌المللی برگزار خواهد شد. تلاش می‌کنیم ابتدا تحقیقات و مقالات برتر را شناسایی کنیم و پس از ارائه آنها در همایش، به‌صورت کتابی که انشاءالله راهنمای عمل فعالان حوزه نفت و نیز منبعی علمی برای پژوهشگران در این حوزه قرار گیرد، منتشر سازیم. ■